

OSMO TIILILÄ OPETTAA II

Väinö Hotti

(nettikuva)

OSMO TIILILÄ

3.3.1904 – 16.12.1972

Väliotsikot ja teh.VHn

Uudestisyntyminen

”Rippipuhe kertoi jotakin Tiililän ehtoolliskäsityksestä. **Hän totesi, ettei vanhasta ihmisestä tule paikkailemalla uutta, vaan täytyy syntyä uudesti.** Hän piti vaarana sitä, että ehtoollisen avulla käydään parantelemaan vanhaa ihmistä, ikään kuin ehtoollista nauttimalla vähitellen tultaisiin autuuteen kelpaaviksi” (114).

”Isänmaalliset puheet Tiililä koki ongelmallisiksi. Hän kirjoitti kammoavansa ”isänmaallis-kristillisiä puheita, **joissa täytyy puhua kauniita sanoja jumalattomille ihmisille**” (120).

”Tiililä pyrki konkreettiseen parannussaarnaan...Tiililä varoitti, ettemme pelastu kasteen, rippikoulun tai kirkossa käymisen perusteella. **Ihmisessä tulee tapahtua jotain sisäisesti**” (120).

Jeesuksella tiedon avaimet

”Heim oli teologina apologeetti, **joka halusi osoittaa kristillisen uskon erityisluonteen suhteessa muihin uskontoihin ja luoda selitysmallin, joka rakentaisi uudelleen luonnontieteiden ja teologian välistä räjäytetyt sillat.** Dimensio-opillaan hän pyrki antamaan uskolle oman, neljännen ulottuvuuden. Heim oli omaleimainen teologi, joka ei liittynyt mihinkään aiempaan koulukuntaan” (153).

Timo Junkkaala: OSMO TIILILÄ – PROTESTANTTI.
Perus Sanoma Oy
Karisto Oy Hämeenlinna
s.828.

(nettikuva)

"**Heim teki minusta teologin**", arveli Tiililä myöhemmin. Heimien luennot Tübingenissä merkitsivät hänelle "herätystä tutkijaksi" (154).

Piispa E.G. Gulin

"Kirkko oli koristeltu kynttilöin ja penkkien päissä oli painetut ohjelmavihot. Kaarlo Tiililän mukaan kirkossa kuului kohahdus, kun Ukko-Pekka eli tasavallan presidentti **Pehr-Evind Svinhufvud**, joka oli morsiamen perheen tuttuja, astui sisään. **Vihkijänä** oli kristillisen ylioppilasliikkeen toiminnassa molemmille vihittäville läheiseksi tullut **Eelis Gulin**" (194,195).

"Samalla hän (Tiililä) kysyi **Gulinilta**, kuinka tämä, vaikka oli Uuden testamentin entinen professori, **saattoi opettaa heränneiden harhaoppia jatkuvasta uudestisyntymisestä**" (466).

"Kirkolliset erimielisyydet heijastuivat **Tiililän ja Gulinin** väleihin taas syksyllä 1946, kun **Tiililä toivoi Gulinin ottavan puhutteluun ne papit, joiden näkemykset poikkesivat kirkon opista**. Tiililän mielestä oli väärin, että papit saivat puhua ja kirjoittaa "minkälaista evankeliumin totuuden syrjäyttämistä ja kieltämistä tahansa" kenenkään puuttumatta asiaan" (426).

"**Seuranneessa keskustelussa Gulin sanoi Niinivaaran kirjaa loistavaksi ja antoi siitä arvosanan 10+**. Tiililä oli niin pettynyt piispaansa, että tiedusteli Salomieheltä mahdollisuutta siirtyä Turun hiippakuntaan" (464).

"Hän (Tiililä) kertasi lundilaisuudesta useaan otteeseen lausumansa väitteet ja totesi, että **varsinainen halkeama kirkkoon syntyi, kun Tampereen piispa (Gulin) antoi tuen uudelle suuntaukselle**" (484).

Suhde herännäisyyteen

"Tiililä kirjoitti myöhemmin Olavi Karekselle, että tämän kirja **Palava kynttilä**, joka kertoo Niilo Kustaa Malmbergin elämästä, avasi hänelle sairauden aikana ennestään tuntemattoman maailman. **Kotona ollut sairaanhoitaja luki kirjaa ääneen. Tiililä koki kirjan lähentäneen häntä herännäisyyteen**" (201).

"Herännäisyys oli Tiililän mukaan myös vahvemmin kansanliike, jossa **maallikot olivat itsenäisiä ajattelijoita**" (36).

"**Tiililä kirjoitti keväällä 1947 Kotimaahan myönteisen arvion Kareksen Heränneen kansan vaelluksesta**, josta tuolloin oli ilmestynyt neljä osaa...Kares kiitti Tiililää kirjoituksesta ja esitti samalla toiveen, että saisi joskus kuljettaa Tiililää kotiseuroissa Etelä-Pohjanmaalla" (377).

”herännäisyyden armonjärjestys on yksinkertainen: **Kristuksen ja syntisen on päästävä toistensa yhteyteen.** Sen mitä Kristus on tehnyt meidän puolestamme on tultava todeksi meissä” (390).

”Herännäisyyden ja evankelisen liikkeen välisissä klassisissa erimielisyyksissä **Tiililä oli siis yhä lähempänä herännäisyyttä**” (506).

"Nämä miehet korostavat profeettainsa hautoja milloin Aholansaarella, milloin Pöytyällä, he saattavat pidellä toisella kädellä kummatkin Siioniansa... mutta toisella kädellä he saattavat pidellä Vartijaa kuin armasta lasta ja tukea sitä kirjoituksillaan - ei tiedä oikea, mitä vasen tekee" (599).

”Vähän myöhemmin Tiililä esitteli muita Herättäjäyhdistyksen uusia kirjoja ja totesi siinä yhteydessä, että luettuaan 200 vanhaa pietististä hartauskirjaa hän ei yhdessäkään niissä havainnut samanlaista omaa ryhmää korostanutta piirrettä kuin nykyisissä heränneiden kirjoissa. **Vanhat kirjat kertoivat tiestä Jeesuksen yhteyteen, mutta uudet puhuivat tiestä herännäisyyteen.** Tiililän mukaan samanlaista oman ryhmän korostamista **löytyi yleensä vain lahkoista.** *"Perillä tuskin pidetään kirjaan siitä, tultiinko sinne Siionin virsiä tai Siionin kannelta veisaten."* Kirjoituksen lopussa Tiililä luetteli heränneisiin kuuluvia pappeja, **jotka olivat antaneet tukensa Niinivaaralle ja Sireniukselle**” (599).

Kristillinen opetus

”Tiililä puolusti uskonnonopetusta tavalla, joka osoitti, ettei hänen näkemyksessään kirkon ja koulun opetuksen välillä ollut suurta eroa. Jonkinlaisen eron voi nähdä siinä, että **koulussa tuli Tiililän mukaan "pitää tarjolla" kristillistä sanomaa, kun kirkossa sitä tuli julistaa.** Tavoite oli kuitenkin molemmissa sama: **uskon syntyminen**” (205).

Tohtoriksi

”Kun Gyllenberg, Ruuth ja Puukko tyytyivät ilmoittamaan pääasiassa yhtyvänsä vastaväittäjän (Yrjö J.E. Alanen) hyväksyvään lausuntoon, saattoi tiedekunta hyväksyä Tiililän väitöskirjan liseniaattitutkintoa varten. **Teologinen tiedekunta myönsi Osmo Tiililälle teologian tohtorin arvon 30.5.1934**” (219).

Vanhurskauttaminen

"Ihminen on Jumalan edessä joko kokonaan vanhurskas Kristuksen työn nojalla uskon kautta tai kokonaan syntinen ilman Kristusta vähääkään riippumatta siitä, miten pitkälle hän eettillisessä kilvoittelussa on päässyt" (223).

"Tiililän mielestä vanhurskauttamisessa korostus ei ole forenssisella puolella **vaan siinä, että Kristus asuu sydämessä ja uudistaa se**" (296).

*"Tällaisena vanhurskauttamisessa ei ole asteita, vaan **se on kertakaikkinen ja täydellinen**"* (362).

"Tiililän mukaan vanhurskauttaminen on **sekä vanhurskaaksi julistamista että vanhurskaaksi tekemistä**" (507).

"Vastauksessaan Tiililä totesi, että jos luterilaisuus kieltää uuden luomuksen olemassaolon, **se kieltää oman opinkäsityksensä**. Vanhurskaaksi julistaminen ja vanhurskaaksi tekeminen - jälkimmäinen oli Tiililälle samaa kuin uudestisyntyminen - kuuluvat yhteen" (508).

Ekumenia

Johanssonin kuuluisin linjaus oli tuomio ekumeeniselle liikkeelle ja Ruotsin arkkipiispalle Nathan Söderblomille...*"Tukholman maailmankonferenssi on antikristillisen vallan ensimmäinen maailmankokous..."***Ekumeenisen uskon suurin hairahdus on siinä, että se on tästä maailmasta**" (274-275).

"Kun myöskään Frank Mangsin toiminnan pohjalta syntyneen Kansan Raamattuseuran allianssihenkisyyttä ei Tiililää viehättänyt, **jäi läheisimmäksi Muroman säätiön edustama liike**" (303).

Eskatologia

"Tiililä liittyi siis sellaiseen Raamatun tulkintaan, jonka mukaan **maan päälle oli odotettavissa erityinen tuhatvuotinen valtakunta**" (298).

"Itse Tiililä kuitenkin lähti liikkeelle "siitä olettamuksesta, että **Kristus tulee ensin maailmalta salatulla tavalla herättämään kuolemaan nukkuneet pyhät ja tempaamaan omansa pilviin itseään vastaan sekä hallitsemaan tämän jälkeen tuhatvuotisen valtakunnan ajan**" (451).

"Tiililä tiivistä sanomansa niin, että **suuri antikristillinen vainonaika edeltää Kristuksen toista tulemistä**. Suuri lähetysaika ja juutalaisten kääntyminen saattaa hänen mukaansa tapahtua vasta tuhatvuotisessa valtakunnassa" (452).

"Oppi tuhatvuotisesta valtakunnasta oli ollut luterilaisessa kirkossa "huonossa huudossa siitä syystä, että **Luther suhtautui siihen vieroksuen**" (514).

Sosiaalinen evankeliumi

”Tampereen kirkkopäivillä oli Tiililän mukaan esitetty, että **"unohtamalla itsensä ja tekemällä uhrautuvaa työtä lähimmäisen hyväksi varmimmin pelastaa sielunsa"** (311).

Jumalan ilmoitus

”Myös luterilainen oppi voi Tiililän mukaan joiltain osin muuttua. Hän muistuttaa, että **tunnustuskirjat eivät ole Jumalan ilmoitusta**” (342).

”Uskon ja kokemuksen suhteesta Tiililä opetti, että uskoa seuraa kokemuksia, mutta **usko ei ole eikä saa olla riippuvainen niistä vaan Jumalan sanasta**” (362).

”Uskonpuhdistus eli reformaatio ei Tiililän mukaan ollut kristinuskon uudistamista vaan pikemminkin "ennalleen asettamista". Luther ei modernisoinut kristinuskoa vaan **palasi Raamattuun**” (479).

”Keväällä 1953 Tiililä puuttui voimakkaasti opiskelijoiden heikkoon raamatuntuntemukseen...Tiililä esitti toivomuksen, että valmistuneista teologeista tulisi ahkeria Raamatun lukijoita, joiden elämässä ei kulu päivääkään niin, ettei etsitä Raamatusta itselle elämän valoa” (495-496).

”Paavali puhui mainitussa kohdassa (Room.7) itsestään sellaisena, kuin hän on ilman Kristusta soveltamatta sitä mihinkään ajankohtaan” (507).

Lundilaisuus

”Lundin johtavat teologit olivat esittäneet, ettei dogmaatikolta ole vaadittava henkilökohtaista uskoa” (351).

”Tässä yhteydessä Tiililä viittasi jälleen lundilaisen teologian juuriin ja totesi, että lundilaisuudella ja ritschliläisellä teologialla oli kiistämätön yhtymäkohta **tuonpuoleisuuden syrjäyttämiseksi etiikan kustannuksella**” (460).

”Myöhemmin Tiililä totesi, että Teologia ja kirkko syntyi nimenomaan lundilaiskiistojen johdosta. Teologinen aikakauskirja ja Vartija olivat hänen mukaansa täysin lundilaisten käsissä, Muroman Herää Valvomaan taas ei täyttänyt teologisen lehden tarvetta” (476).

Kansanuskonnollisuus

”Tiililä siis näki liturgisessa suuntauksessa luterilaisuudelle vieraita korostuksia” (357).

"Tiililän mukaan liturginen liike oli noussut pyrkimyksestä vastata siihen ongelmaan, kun kirkko menettää otettaan ihmisiin. Liikkeen antamaa vastausta hän ei pitänyt oikeana, kun lääkkeeksi tarjottiin juhlallisuutta. **"Hiljaiset messut`, puvut ja prameus viittaavat enemmän sinne, mistä neljäsataa vuotta sitten vapauduttiin, kuin sinne, missä uskonpuhdistuksen perinnöstä elävien nyt pitäisi olla"** (358).

Teologinen tiedekunta

"Marraskuussa 1948 Tiililä kirjoitti Evankeliumiyhdistyksen johtokunnalle kirjeen, jonka mukaan **Saarisalo** oli evankelisten pappien kokouksessa sanonut, että **teologinen tiedekunta on avoin portti helvettiin"** (375).

Liberaaliteologia

"Liberaalin teologian eräitä pääväittämiä on aina ollut, ettei Raamatun sananmukainen tulkinta ole tarpeellista, kunhan vain ollaan perillä Raamatun hengestä. Mutta **tällainen ´henki` oli Tiililän mukaan ylen helposti tulkitsijan oma henki"** (387).

"kaikki maailman uskonnot ovat yhtä, luterilainen vanhurskauttamisoppi on murskattava, kaikki kastetut ihmiset ovat Kristuksen ruumiin jäseniä, pelastuskilvoitus on itsekkyyttä, uudestisyntynyt teologi on portto tieteen temppelissä ja herätyskristillisyyys on väärä kasvannainen luterilaisessa kirkossa" (460).

"Tiililä arvosteli liberaaliteologiaa siitä, että se puhuu Raamatun hengestä kirjaimen vastakohtana ja **tulee siten helposti jonkin toisen kuin Jumalan Hengen johtamaksi"** (508).

Tiililän persoona

"joidenkin kirkonmiesten mielestä Tiililä oli maan **johtava teologi ja profeetallinen kirkonmies"** (517).

"Tiililä koki tehtävänsä dogmatiikan professorina sellaiseksi, että **hänen tuli valvoa kirkon, jopa piispojen oppia**. Puhe siitä, että uskovat vieraantuvat kirkosta, voitiin tulkita varoitukseksi" (590).

Suhde Roomaan

"Vaikka Tiililä kirjoitti paljon reformoidulta pohjalta nousevan hurmahenkisyyden ja lahkolaisuuden vaaroista, hän piti kuitenkin esimerkiksi loppuvuodesta 1957 kirjoittamassaan katsauksessa **luterilaisuuden päävastustajana Rooman kirkkoa"** (533).